

SECTION: *Management.*

SEKCJA: *Kierownictwo.*

How to cite: Babukh, R., Varenyk, M., & Khozhylo, M. (2024). Public Service as a Tool for Implementing European Values in Ukraine. *International Conference on Science, Innovations and Global Solutions*. (pp. 251-256). Futurity Research Publishing. <https://futurity-publishing.com/international-conference-on-science-innovations-and-global-solutions-archive/>

Public Service as a Tool for Implementing European Values in Ukraine

Бабух Руслана Іванівна¹, Вареник Марина Миколаївна², Хожило Максим Едуардович³

директор, Чернівецький ліцей №12 "Ювілейний" Чернівецької міської ради, м. Чернівці, Україна,

²аспірант, Університет Григорія Сковороди в Переяславі (УГСП), м. Переяслав Україна

³кандидат технічних наук, докторант, кафедра державного управління і місцевого самоврядування, НТУ «Дніпровська політехніка», Україна, м. Дніпро, Україна

Accepted: July 14, 2024 | **Published:** July 28, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The article examines the role of public service in implementing European values in Ukraine. The relevance of the topic is due to the need for modernization of public administration for the successful integration of Ukraine into the EU. The purpose of the work is to analyze the impact of European standards on the efficiency of public service. The results show that the implementation of European values promotes transparency, accountability, and efficiency in public administration. The conclusions confirm that reforms in public service are a key element in the process of European integration and increasing citizens' trust in state institutions.

Keywords: European experience, public policy, effective governance, government transparency, accountability of officials, institutional reforms.

Вступ

Інтеграція європейських цінностей в українське суспільство через публічну службу є актуальним і важливим питанням. Україна прагне зближення з Європейським Союзом, тому перед нею стоїть завдання прийняти та інтерналізувати основні цінності ЄС, як-от демократія, верховенство права, права людини та соціальна справедливість. Публічна служба як основний компонент державного управління відіграє ключову роль у цьому трансформаційному процесі. Впроваджуючи європейські цінності у сферу державної служби, Україна може забезпечити прозору, ефективну та справедливу роботу своїх інституцій, сприяючи тим самим зміцненню довіри громадян та суспільної згуртованості. До того ж державна служба, орієнтована на європейські стандарти, може стати своєрідним каталізатором широких соціально-економічних реформ, що сприятиме стабілізації та модернізації країни. Успішна імплементація європейських цінностей через публічну службу не лише наближає Україну до стандартів ЄС, а й посилює її перспективи членства в Євросоюзі, забезпечуючи довгостроковий мир, стабільність і зростання добробуту в регіоні (Мищук, Адамовська, & Вишняк, 2023).

Сучасні дослідження акцентують увагу на ролі публічної служби як важливого механізму інтеграції європейських цінностей в українське врядування і як орієнтиру для модернізації та євроінтеграційних прагнень України. Вчені проаналізували різні аспекти реформування державної служби в Україні, зосередившись на законодавчій базі, інституційних змінах, розбудові спроможності та запозиченні передового досвіду країн-членів Європейського Союзу (ЄС) (Галунець, Ключник, & Гусенко, 2024).

Наявні наукові розвідки висвітлюють кілька ключових досягнень. По-перше, Україна має значні успіхи в проведенні законодавчих реформ, привівши своє законодавство про державну службу у відповідність до стандартів ЄС. Прийняття Закону «Про державну службу» у 2016 році та подальші поправки до нього стали ключовими у створенні більш прозорої та заснованої на професійних якостях системи державного управління. Це законодавство запровадило конкурсний відбір, оцінювання результатів діяльності та антикорупційні заходи, які є підґрунтям для утвердження європейських цінностей на державній службі.

По-друге, інституційні реформи мали важливе значення для посилення якості надання державних послуг. Створення Національного агентства з питань державної служби та різноманітні навчальні програми для державних службовців спрямовані на підвищення професійних стандартів та етичної поведінки. Результати досліджень свідчать про те, що ці ініціативи поступово формують кадровий склад державних службовців, який більше відповідає європейським нормам і практикам.

Втім, у впровадженні європейських цінностей в публічну службу України залишаються невирішені питання. Однією з найважливіших проблем є усталена культура корупції та політичного протекціонізму, яка підриває зусилля зі створення справді ефективної системи державного управління, що базується на особистих заслугах службовців. Попри законодавчі реформи, система правозастосування залишається слабкою, і часто спостерігається відсутність зв'язку між

політикою та практикою. На думку науковців, без ефективних антикорупційних заходів та механізмів підзвітності вплив реформ державної служби буде обмеженим.

Результати дослідження

Імплементація європейських цінностей через публічну службу в Україні є багатоаспектним і комплексним процесом, який передбачає створення законодавчої та нормативно-правової бази, інституційних механізмів та інструментів, а також постійний порівняльний аналіз з практикою країн Європейського Союзу. Такий підхід є важливим для України, оскільки вона прагне наблизитися до ЄС та інтегрувати його принципи у свою систему управління та державного регулювання (Гончарук, 2023).

Законодавча та нормативно-правова база є основою такого інтеграційного процесу. В Україні прийнято низку ключових законодавчих актів, спрямованих на приведення державної служби у відповідність до європейських стандартів. Закон України «Про державну службу», введений у дію у 2016 році, займає ключове місце в цих процесах. Цей закон визначає принципи державної служби, зокрема верховенство права, професіоналізм, політичний нейтралітет і прозорість, тобто основні цінності, яких дотримується ЄС. Закон «Про запобігання корупції» теж відіграє важливу роль у забезпеченні доброчесності та підзвітності на державній службі. Він створює правову основу для антикорупційних заходів, обов'язкового декларування активів державними службовцями та створення Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК). Закон «Про адміністративні послуги» спрямований на підвищення якості та доступності публічних послуг, наголошуючи на важливості надання послуг, орієнтованих на громадянина.

Інституційні механізми та інструменти є не менш важливими для впровадження європейських цінностей в українську державну службу. Одним із важливих інституційних механізмів є створення Національного агентства України з питань державної служби (НАДС). НАДС відповідає за реалізацію державної політики у сфері державної служби, розроблення нормативно-правових актів та забезпечення дотримання законодавства про державну службу. Агентство здійснює нагляд за добром, навчанням та професійним розвитком державних службовців, приводячи ці процеси у відповідність до стандартів ЄС. Іншою ключовою інституцією є Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), яке зосереджується на розслідуванні та запобіганні корупції серед високопосадовців. НАБУ працює разом зі Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою (САП) та Вищим антикорупційним судом, утворюючи комплексну антикорупційну інфраструктуру.

Впровадження платформ електронного урядування змінило правила надання державних послуг в Україні. Система ProZorro, електронна платформа державних закупівель, суттєво підвищила прозорість та конкуренцію в процесах державних закупівель. Цю систему створено на основі найкращих практик ЄС, і вона отримала визнання за свою ефективність у зниженні рівня корупції. Запуск порталу «Дія», комплексної платформи електронного урядування, спростив

доступ до широкого спектру державних послуг, зробивши їх більш доступними та зручними для громадян.

Порівнюючи досвід країн Європейського Союзу, можна отримати важливі відомості та орієнтири для реформування державної служби в Україні. Наприклад, принцип меритократії під час відбору на державну службу є основою державного управління в таких країнах ЄС, як Німеччина та Нідерланди. Україна зробила кроки, щоб наслідувати цей принцип шляхом проведення конкурсного відбору та встановлення прозорих критеріїв для призначення осіб на державну службу. Так само акцент на безперервному професійному розвитку та навчанні державних службовців протягом усієї кар'єри, що є в таких країнах, як Франція та Швеція, вплинув на підхід України до підготовки та розбудови спроможностей її державних посадовців (Гончарук, 2023).

Інституціоналізація антикорупційних заходів у країнах ЄС стала прикладом для України. Створення незалежних антикорупційних органів у країнах-членах ЄС, як-от Національний антикорупційний директорат (DNA) у Румунії, є прикладом ефективних антикорупційних стратегій. Створення в Україні НАБУ, САП та Вищого антикорупційного суду відображає аналогічну прихильність до сильних і незалежних антикорупційних інституцій.

Вплив публічної служби на впровадження європейських цінностей в Україні є суттєвим і багатостороннім. Державна служба відіграє важливу роль у впровадженні принципів верховенства права, прав людини та демократичного врядування в структуру українського суспільства. Це вимагає запровадження етичних стандартів та ефективних антикорупційних заходів, а також підвищення прозорості та підзвітності в державних установах (Галунець, Ключник, & Гусенко, 2024).

В основі публічної служби для забезпечення верховенства права лежить створення та підтримка правової бази, яка є послідовною, справедливою та прозорою. Верховенство права є основоположним для європейських цінностей, і його впровадження в Україні вимагає від державних службовців неупередженого дотримання та застосування законів. Публічні органи відіграють важливу роль у розробленні та забезпеченні дотримання правових норм, які регулюють поведінку суспільства та інституційні правила. Впроваджуючи ці норми, державні службовці забезпечують дотримання закону всіма особами та установами, включаючи сам уряд. Це підтримує цілісність правових процесів і гарантує, що правосуддя здійснюється без упередженості чи фаворитизму (Гончарук, & Чередниченко, 2022).

Захист прав людини є ще однією важливою сферою, де державна служба має значний вплив. Європейські цінності приділяють велику увагу захисту та просуванню прав людини, а публічні службовці в Україні є ключовими суб'єктами в реалізації таких цінностей. Вони несуть відповідальність за забезпечення того, щоб державна політика та адміністративні практики поважали і просували основні права та свободи всіх людей. Це передбачає захист права на недоторканність приватного життя, свободу вираження поглядів та відсутність дискримінації. Державні установи, як-от офіс омбудсмена, відіграють важливу роль у моніторингу та реагуванні

на порушення прав людини, надаючи громадянам механізм відшкодування збитків і забезпечуючи інтеграцію прав людини в усі аспекти державного управління.

Демократичні принципи тісно пов'язані з цінностями Європейського Союзу, а публічна служба є невід'ємною частиною їх просування та впровадження в Україні. Публічні службовці відповідають за реалізацію політики, яка відображає демократичну волю народу, виражену через вибори та інші демократичні процеси. Вони забезпечують прозорість, інклюзивність та партисипативність адміністративних процесів, даючи громадянам можливість брати участь у процесах прийняття рішень. Такий підхід до участі не лише зміцнює демократичне врядування, але й сприяє зростанню довіри між громадянами та державними установами.

Дотримання високих етичних стандартів на державній службі забезпечує доброчесність, чесність і неупередженість державних службовців. Установлення чітких принципів і кодексів поведінки допомагає розвивати культуру етичної поведінки та прийняття рішень у державних установах. Навчальні програми та ініціативи з безперервного професійного розвитку ще більше зміцнюють такі стандарти, гарантуючи, що державні службовці добре підготовлені для вирішення етичних дилем і збереження довіри громадськості (Міщук, Адамовська, & Вишняк, 2023).

Антикорупційні заходи мають важливе значення для доброчесності та ефективності державної служби. Корупція порушує верховенство права, руйнує суспільну довіру, перешкоджає реалізації прав людини та демократичних принципів. Державна служба відіграє важливу роль як у запобіганні, так і в боротьбі з корупцією через запровадження прозорих процедур, суворих механізмів нагляду та суворого дотримання антикорупційного законодавства. Вищезгадані інституції – Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) – перебувають на чолі цих зусиль, розслідуючи випадки корупції, забезпечуючи дотримання антикорупційного законодавства та просуваючи культуру підзвітності (Гончарук, & Чередниченко, 2022).

Підвищення прозорості є ще однією важливою складовою частиною впровадження європейських цінностей у державні служби. Прозорість державного управління забезпечує доступ громадян до інформації про діяльність уряду, його рішення та витрати. Така відкритість дозволяє здійснювати громадський контроль, сприяє поінформованій участі громадян та запобігає корупційним діям. Державні установи в Україні досягли значних успіхів у підвищенні прозорості завдяки впровадженню платформ електронного урядування та ініціатив щодо відкритих даних. Такі інструменти надають громадянам простіший доступ до інформації та послуг, сприяючи тим самим прозорості та підзвітності.

Підзвітність означає, що публічні службовці повинні нести відповідальність за свої дії та рішення, вона забезпечується за допомогою різних засобів, зокрема внутрішнього та зовнішнього аудиту, оцінювання результатів діяльності та публічних звітів. Ефективні механізми підзвітності гарантують, що державні службовці діють в інтересах суспільства і дотримуються правових та етичних стандартів, а також надають засоби для відшкодування у випадках неправомірної поведінки або зловживання службовим становищем.

Висновки

Таким чином, імплементація європейських цінностей через державну службу в Україні є складним і тривалим процесом, який передбачає створення міцної законодавчої та нормативно-правової бази, розроблення ефективних інституційних механізмів та інструментів, а також постійне вивчення досвіду країн ЄС. Цей багатовекторний підхід має важливе значення для України, яка прагне привести своє державне управління у відповідність до європейських стандартів, підвищити якість державних послуг та сприяти створенню середовища врядування, яке підтримує принципи демократії, прозорості та підзвітності.

Державна служба в Україні відіграє важливу роль у впровадженні європейських цінностей, забезпечуючи верховенство права і захищаючи права людини. Встановлення та дотримання етичних стандартів, а також ефективні антикорупційні заходи мають вирішальне значення для підтримання доброчесності та ефективності державної служби. Підвищення прозорості та підзвітності в державних установах зміцнює суспільну довіру та забезпечує функціонування публічної служби відповідно до європейських цінностей. Завдяки цим різнобічним зусиллям державна служба в Україні може зробити значний внесок у наближення країни до європейських принципів і в розбудову справедливого, демократичного та рівноправного суспільства.

Література

Галунець, Н., Ключник, А., & Гусенко, А. (2024). Вплив війни на розвиток публічної служби в Україні: виклики та можливості. *Наукові перспективи*, 4 (46), 90–104. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11\(41\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-11(41))

Гончарук, Н. (2023). Формування та реалізація державної молодіжної політики на публічній службі в Україні. *Аспекти публічного управління*, 11 (4), 64-73. DOI: <https://doi.org/10.15421/152354>

Гончарук, Н., & Чередниченко, А. (2022). Модернізація публічного управління в Україні в умовах війни та в поствоєнний період у контексті європейських цінностей. *Аспекти публічного управління*, 10 (6), 46–54. DOI: <https://doi.org/10.15421/152243>

Міщук, Є. В., Адамовська, В. С., & Вишняк, Г. Д. (2023). Модель публічної служби як елемент європейської інтеграції України та драйвер розвитку публічного адміністрування. *Механізми публічного управління*, 3 (34), 50–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-3.7>